

LA POLÍTICA LINGÜÍSTICA DE LA UE

Alexia Bos i Solé

CIEMEN – Mercator Dret i Legislació Lingüística

1. INTRODUCCIÓ

No hi ha cap document explícit sobre quina és la política lingüística de la Unió Europea (UE), tot i que a través d'alguns fets concrets es pot deduir. Aquest article pretén, doncs, aportar alguns elements o descriure algunes de les accions concretes que conformen aquesta política lingüística 'implícita' de la UE. Sigui com sigui, és evident que la política clara és la de promoure les llengües oficials dels estats, tant en les institucions europees com en els programes de la UE. A les institucions europees les llengües oficials gaudeixen d'un caràcter oficial equilibrat, que en garanteix la presència en el Parlament Europeu, en el Tribunal de Justícia, a la Comissió Europea (CE) i al Consell d'Europa (CdE). Aquest règim lingüístic ve establert en l'article 1 del reglament del 1958¹.

D'altra banda, en la tradició europea, almenys en les seves institucions, existeix una diferència clara entre les llengües oficials i la resta. Entre aquestes darreres, també hi ha una diferència entre les que es consideren part del patrimoni cultural històric i les de la nova immigració.

Les llengües no oficials que han rebut algun tipus de consideració oficial han estat les anomenades minoritàries o regionals. Així, seguint la línia de reconeixement dels drets de les minories sorgida a partir de les guerres que hi ha hagut a Europa en el segle XX, tant el CdE com la UE, que subscriu els preceptes del CdE, consideren que les llengües regionals o minoritàries són aquelles parlades per comunitats no

dominants en el territori d'un estat específic. A diferència del que es denomina minoria lingüística, les dites llengües minoritàries o regionals tenen una protecció especial basada no en la condició de llengües d'una comunitat menor, integrada en un sistema polític més ampli, sinó en el fet que són patrimoni cultural. Aquesta distinció comporta una dimensió a la protecció dels drets lingüístics, els quals passen a ser considerats part integrant dels drets culturals. És el cas de la política duta a terme pel CdE a través de la Carta Europea de les Llengües Regionals o Minoritàries². Tot i que entre la UE i el CdE hi ha un estret grau de cooperació per a l'intercanvi d'informació i la difusió dels mateixos preceptes pel que fa a la diversitat lingüística, la UE du a terme una política lingüística pròpia, amb tipus de programes i grau d'implicació en les diferents polítiques lingüístiques dels estats membres que difereix de l'acció realitzada pel CdE.

2. POSICIÓ DE LA UNIÓ EUROPEA PEL QUE FA A LA DIVERSITAT LINGÜÍSTICA

Abans de presentar les accions que la UE desenvolupa per fomentar i protegir la diversitat lingüística, cal fer referència a la posició habitual i prou coneguda de la Comissió en relació amb la diversitat lingüística:

«Se insta a los Estados miembros a prestar especial atención a las medidas destinadas a ayudar a las comunidades lingüísticas cuyo número de hablantes nativos disminuye de generación en generación, conforme a los principios de

¹ Vegeu el reglament n.1/1958 a <http://www.ciemen.org/mercator/butlletins/60-24.htm>

² <http://www.ciemen.org/mercator/Ce5-ct.htm>

la Carta europea de las lenguas regionales o minoritarias³»

Així, veiem que la Comissió Europea demana en certa manera que els estats de la UE promoguin polítiques favorables a la diversitat lingüística, però no ho exigeix. La competència real resideix en els propis estats membres i ho justifica tot recordant els principis que estableix la Carta europea de les llengües regionals o minoritàries del CdE.

Si mirem enrere, cap a les iniciatives de la UE a favor de les llengües menys difoses, no hi ha dubte que el Parlament Europeu ha jugat un paper important en la promoció de la diversitat lingüística a Europa. El Parlament Europeu es pot considerar la institució que ha demostrat un interès més clar en les qüestions relacionades amb les llengües menys difoses. Cal recordar la importància cabdal de les dues Resolucions Arfè (1981 i 1983), de la Resolució Kuypers (1987), de la Resolució Killilea (1994) i de la Resolució Morgan (2001)⁴. Totes representen fites per a la conservació i la promoció de les llengües i cultures regionals. Cal recordar, tanmateix, que totes aquestes resolucions són, sense cap excepció, de caràcter no vinculant; per

tant, malgrat el seu impacte, no tenen cap efecte pràctic des d'un punt de vista jurídic.

Més recentment, la política lingüística seguida per la Unió Europea en relació amb les llengües regionals o minoritàries és bàsicament la definida en la Decisió 792/2004 del Parlament europeu i el Consell (del 21 d'abril del 2004)⁵. Aquesta decisió estableix un programa d'acció comunitària per promoure organismes actius en l'àmbit europeu en el camp de la cultura, amb una durada limitada: del gener del 2004 al desembre del 2006. A partir d'aquesta data és quan la Comissió, el Parlament i el Consell han de tornar a posar-se d'acord, i a negociar continguts i pressupostos del VII Programa Marc i d'altres projectes, els quals es desenvoluparan al llarg del període 2007-2013.

A banda de la decisió que esmentàvem abans (i de la qual parlarem més tard), hi ha actualment una sèrie de programes i accions promoguts per la Comissió que, tot i ser específics per a la promoció lingüística i l'ensenyament de les llengües, estan redactats de manera que exclouen, en alguns casos, algunes llengües europees: les minoritàries o minoritzades. L'acció Lingua del programa Sòcrates n'és l'exemple més obvi, però no l'únic. Fins fa poc, els programes Media i Media Plus, que pertanyien a la Direcció General de Cultura i Ensenyament de la Comissió i que afecten la competitivitat del sector audiovisual europeu, tampoc no estaven gaire oberts a les llengües regionals i minoritàries⁶. Però continuem

³ Extret de la Comunicació sobre la Promoció d'un Pla d'acció sobre l'aprenentatge lingüístic i la diversitat lingüística:

http://ec.europa.eu/education/doc/official/keydoc/actlang/act_lang_en.pdf

⁴ Vegeu la Resolució Arfè sobre una Carta Comunitària de les llengües i cultures regionals i una Carta dels Drets i Minories Ètniques, del 16 d'octubre de 1981 (DOCE del 9 de novembre de 1981); la segona Resolució Arfè, de l'11 de febrer de 1983 (DOCE del 14 de març de 1983); la Resolució Kuypers sobre llengües i cultures de les minories regionals, del 30 d'octubre de 1987 (DOCE del 30 de novembre de 1987); la Resolució Killilea sobre minories culturals i lingüístiques, del 9 de febrer de 1994 (DOCE del 28 de febrer de 1994); la Resolució Morgan sobre llengües regionals i menys difoses, del 13 de desembre de 2001 (DOCE del 25 de juliol de 2002).

⁵ http://europa.eu.int/eur-lex/pri/es/oj/dat/2004/l_138/l_13820040430es00400049.pdf

⁶ Tot i que el programa Media se centra en la formació de professionals, el desenvolupament de companyies i de producció de projectes, i la distribució i promoció de treballs cinematogràfics i programes audiovisuals, és cert que existeixen ajuts per al finançament del doblatge i subtitulació de pel·lícules, tot incloent-hi les llengües regionals

amb l'exemple inicial: l'acció Lingua. Aquest projecte té dues finalitats clares (segons la pròpia Comissió Europea):

- Augmentar la sensibilitat dels ciutadans pel que fa a la riquesa multilingüe de la Unió i animar la gent a aprendre llengües durant tota la vida;
- Desenvolupar i difondre tècniques innovadores i bones pràctiques d'ensenyament de llengües.

Malgrat que tot fa pensar que la promoció de les llengües regionals i minoritàries també hauria d'estar inclosa en l'Acció Lingua, el resultat és que cap dels projectes emmarcats en Lingua va destinat a promoure una comunitat lingüística minoritària.

Això no deixa de ser inversemblant si tenim en compte que, des de fa temps, i sobretot des de l'Any Europeu de les Llengües⁷, la Comissió Europea va difondre el compromís de la Unió amb la diversitat lingüística. És d'esperar, doncs, que un programa com Lingua en reculli alguns dels preceptes. Fins i tot les universitats emplaçades a comunitats lingüístiques minoritàries o minoritzades no hi poden participar amb la llengua pròpia de la comunitat en qüestió, sinó amb la de l'estat. Aquest és el cas de la participació de la Universitat Autònoma de Barcelona en el projecte GALANET, una plataforma de formació a distància per facilitar la pràctica i la intercomprensió entre locutors de quatre

llengües romàniques: l'italià, el francès, el portuguès i l'espanyol.⁸

Precisament es va consultar un funcionari de la Comissió, encarregat de l'execució i implementació de l'Acció Lingua. La resposta oficial és la següent:

«Les llengües elegibles per al suport Lingua són: totes les llengües oficials dels Estats membres de la UE; l'irlandès i el luxemburguès; les llengües nacionals dels països EFTA (Islàndia, Liechtenstein i Noruega i aquelles dels Estats candidats a l'accés a la UE (Bulgaria, Romania, i Turquia). Es donarà una prioritat especial a les llengües oficials menys emprades i ensenyades de la Unió Europea. Exceptuant l'anglès, el francès, l'alemany, l'italià i l'espanyol, la resta de llengües oficials de la UE són considerades llengües oficials menys emprades i ensenyades, tot i que la definició depèn de la situació de cada país. Atès que Lingua dona suport a l'ensenyament i l'aprenentatge de llengües estrangeres a través de projectes transnacionals que fomentin l'aprenentatge lingüístic.»

«Evidentment, les llengües regionals o minoritàries com per exemple el català, el gal·lès, el frisó, el bretó, et estan excloses de rebre finançament a través dels projectes Lingua⁹.»

Es fa evident, doncs, que els programes i accions que tinguin a veure amb llengües haurien de restar oberts a

i minoritàries. Un d'aquest casos és presentat en aquest article (cas de "Les Tres Bessones").

⁷ L'Any Europeu de les Llengües va comptar amb un pressupost, segons la Comissió, de 10,95 milions d'euros i va ser organitzat per la UE i el Consell d'Europa, amb la participació de 45 països. Per a més informació, vegeu: http://ec.europa.eu/education/policies/lang/awareness/year2001_en.html

⁸ Tots els projectes finançats a través de l'Acció Lingua es poden trobar a Lingua Compendia, una pàgina que conté tota la informació de les característiques dels projectes concrets, el seu finançament i les unitats de recerca i universitats implicades.

http://ec.europa.eu/education/programmes/socrates/lingua/compendia_en.html

⁹ Aquesta és una traducció de la informació rebuda. Per a més informació sobre els projectes elegibles de Lingua I i Lingua II podeu consultar: http://ec.europa.eu/education/programmes/socrates/lingua/lingua1_en.html

totes les llengües europees, incloent aquí les regionals o minoritàries. A més, s'haurien d'incloure, quan calgués, accions i/o projectes que satisfessin les necessitats de les llengües menys difoses quan les disposicions més generals no les atenguessin de manera idònia.

Malgrat això, i amb la finalitat d'exemplificar projectes i comunitats

lingüístiques que sí que han rebut finançament (tot i que no ha vingut exclusivament de la Direcció General de Cultura, Ensenyament i Multilingüisme), presentem aquí un llistat d'estudi de casos on les llengües regionals o minoritàries han estat objecte d'atenció especial (a través de programes com Sòcrates, Comenius, Media i d'altres):

TAULA 1. Llistat d'estudi de casos de llengües regionals o minoritàries amb atenció especial

| Àrea temàtica | Programa de la UE | Estudi de casos | Soci responsable del projecte |
|--|-----------------------|---|--|
| Audiovisual | Media | Les Tres Bessones | UOC, Barcelona |
| Ensenyament (primari) | Sòcrates (Comenius 1) | Citizenship in the Cyber Age | UOC, Barcelona |
| Societat de la informació, recerca i innovació | Programa Marc V | Cultural Objects in Networked Environments (COINE) | UOC, Barcelona |
| Desenvolupament de la comunitat | Programa Marc V | Curs de formació de desenvolupament de la comunitat Sòrab | Centre de Recerca sobre Multilingüisme, Bèlgica |
| Política regional | Interreg | Intraceltic | Dónall O'Riagáin, EIRE |
| Societat i cultura | Leader | Seanscoil an Chrompáin | Dónall O'Riagáin, EIRE |
| Cultura | Programa Marc V | Euroschool | Institut d'Estudis Ètnics, Eslovènia |
| Política regional | Interreg IIIA | Poti Miru / Sentieri di Pace | Centre Internacional per a l'Estudi del Plurilingüisme, Friuli |

Font: Projecte ADUM (www.adum.info)

Amb tot, hi ha maneres més visibles de representar o promoure les llengües regionals o minoritàries? Ja hem esmentat la Decisió 792/2004 del Parlament Europeu i del Consell del 21 d'abril del 2004¹⁰ i és precisament aquesta Decisió la que ens dóna més informació sobre les accions que la UE realitza per a les llengües menys difoses. Aquesta decisió, fruit en gran part de la feina del Parlament Europeu, permet l'establiment d'un programa d'acció comunitària per a la promoció d'organismes actius a escala

¹⁰ http://europa.eu.int/eur-lex/pri/es/oj/dat/2004/l_138/l_13820040430es00400049.pdf

europea en l'àmbit de la cultura. Concretament, finança l'activitat d'organismes com l'Oficina Europea per a les Llengües Menys Difoses (EBLUL)¹¹ i la Xarxa de Centres Mercator¹².

¹¹ Per iniciativa del Parlament Europeu, l'any 1982 es va crear l'Oficina Europea per a les Llengües Menys Difoses (EBLUL). Es tracta d'una organització no governamental finançada per la Unió Europea com a institució d'interès europeu. EBLUL té seu a Dublín. Vegeu-ne la pàgina web: <http://www.eblul.org>

¹² Mercator és una xarxa composta de tres centres de recerca i documentació que s'ocupen de les llengües minoritzades de la Unió Europea, parlades en el seu conjunt per més de quaranta milions de ciutadans. La xarxa va ser creada a partir d'una iniciativa de la Comissió Europea

Pel que fa a aquests dos organismes, tot i que difereixen en alguns aspectes de la seva activitat, tant EBLUL com els centres Mercator tenen l'objectiu de difondre informació i de conscienciar la ciutadania europea i les seves administracions sobre la diversitat lingüística a Europa. La Decisió 792/2004 del Parlament Europeu i del Consell va suposar un avenç en aquest sentit, ja que permet, a través d'una dotació econòmica de 19 milions d'euros el desenvolupament d'activitats de conscienciació i de recerca sobre les minories lingüístiques que, d'altra manera, no s'hauria aconseguit. Ara bé, la decisió va preveure l'aplicació, tant del finançament com dels respectius projectes d'EBLUL i la Xarxa Mercator, des de l'1 de gener del 2004 fins al 31 de desembre del 2006. A partir d'aquest moment, i com veurem més endavant, els projectes i programes susceptibles de rebre finançament poden canviar.

Principalment, la tasca de la Xarxa Mercator és la de sensibilització i coneixement sobre les llengües regionals o minoritàries; difusió d'informació sobre l'acció de la UE i recerca en l'àmbit de l'educació, els mitjans de comunicació i la legislació. Per la seva banda, EBLUL s'encarrega d'exercir certa pressió tant al Parlament Europeu com a la pròpia Comissió amb la finalitat que aquests organismes desenvolupin polítiques més favorables i clares cap la diversitat lingüística.

2.1. pla d'acció per promoure l'aprenentatge de llengües i la diversitat lingüística

El juliol del 2003, la Comissió Europea va aprovar un Pla d'acció per

encaminada a cobrir l'interès creixent per les llengües regionals i minoritzades i la necessitat cada cop major per part de les comunitats lingüístiques, dins el context europeu, d'intercanviar experiències i de fomentar la cooperació. Vegeu-ne la pàgina web: <http://www.mercator-central.org>

© Alexia Bos i Solé (2006)
Llengua, Societat i Comunicació, 4, 40-50
<http://www.ub.edu/cusc>

promoure l'aprenentatge de llengües i la diversitat lingüística amb l'objectiu de procurar una utilització més eficaç dels programes existents (especialment Sòcrates i Leonardo da Vinci). Aquest pla¹³ establia un marc per a l'acció comunitària destinat a complementar i donar suport a les mesures adoptades pels estats membres. El Pla d'acció proposava 45 accions concretes que calia emprendre entre el 2004 i el 2006 en tres àmbits generals:

- en primer lloc, l'objectiu clau de fer extensius els avantatges de l'aprenentatge de llengües, com a activitat permanent, a tots els ciutadans;
- en segon lloc, la necessitat de millorar la qualitat de l'ensenyament de llengües a tots els nivells;
- en tercer lloc, la necessitat de crear un entorn realment favorable a les llengües a Europa, i a la diversitat lingüística en general.

Segons la pròpia Comissió Europea, el Pla d'acció representa una oportunitat per a les llengües regionals i minoritàries, ja que un dels objectius principals que proposa és, precisament que el ventall de llengües que s'ensenyen i s'aprenen ha d'incloure les regionals i minoritàries, des de la perspectiva de la promoció de la diversitat.

¹³ La Comissió europea va llançar el Pla d'acció per promoure l'aprenentatge de llengües i la diversitat lingüística després que el Parlament Europeu adoptés una Resolució (13/12/2001) sobre les llengües regionals i menys difoses, en què es demanava a la Comissió europea que prengué mesures per promoure la diversitat lingüística i l'aprenentatge de llengües: http://www.europarl.europa.eu/omk/sipade3?SA ME_LEVEL=1&LEVEL=4&NAV=X&DETAIL=&PUBREF=-//EP//TEXT+TA+P5-TA-2001-0719+0+DOC+XML+V0//ES

Dos mesos més tard, el 14 de febrer de 2002, el Consell d'Educació i Joventut va adoptar una Resolució demanant exactament el mateix a la Comissió: http://eur-lex.europa.eu/pri/es/oj/dat/2002/c_050/c_05020020223es00010002.pdf

No citarem aquí totes les accions concretes que des del 2004 fins a dia d'avui s'han anat desenvolupant a través del Pla d'acció, però sí que caldria donar compte de les iniciatives que estan estretament lligades a la promoció de les llengües regionals o minoritàries:

2.1.1. Informe "Euromosaic III"

Es tracta de la publicació d'una edició revisada i ampliada de l'informe "Euromosaic" sobre les llengües regionals i minoritàries que té en compte les llengües de l'ampliació de la Unió Europea: l'estudi es basa en els diferents aspectes socials i institucionals que permeten la producció i reproducció d'un grup lingüístic¹⁴.

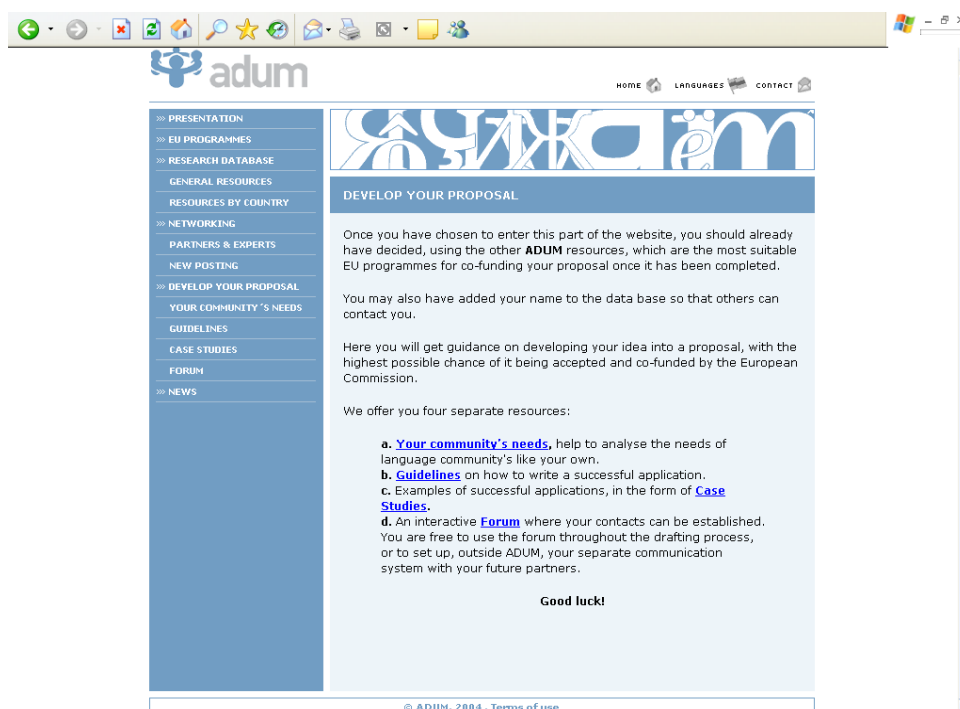
Aquest és el tercer dels estudis realitzats sobre la realitat lingüística d'Europa des del 1992, data en què, per tal de conèixer millor la situació concreta dels diferents grups lingüístics presents a la UE, la Comissió va encarregar un estudi centrat en els minoritaris de la Unió Europea. Amb l'ampliació de 1995, l'estudi "Euromosaic" es va completar amb informes individuals sobre els grups lingüístics regionals i minoritaris d'Àustria, Finlàndia i Suècia ("Euromosaic II"). I finalment, el setembre de 2004 es va procedir a l'extensió de l'estudi als deu nous Estats membres de la Unió Europea ("Euromosaic III"). La iniciativa de la Comissió Europea ha permès, en aquest cas, comprendre millor la situació dels nous estats membres i contrastar-la amb la dels quinze, amb els quals comptava la Unió Europea abans de la darrera ampliació. Pel que fa als continguts, els estudis "Euromosaic" ofereixen una descripció general del grup lingüístic de la llengua minoritària en qüestió, tot

aportant informació geogràfica i les dades de parlants. L'estudi també fa referència a l'estatus legal de la llengua i a les polítiques adoptades per l'administració competent.

2.1.2. Projecte ADUM

Aquest projecte va estar cofinançat per la Comissió Europea gràcies a una convocatòria de propostes publicada en el marc del Pla d'acció (co-finançament de 170.804,00 euros). El projecte ADUM és una comunitat virtual que ofereix informació sobre els programes de la Unió Europea destinats a finançar projectes europeus per a la promoció de llengües regionals, minoritàries o minoritzades a persones i organitzacions que treballen a favor d'aquestes llengües. Els membres del projecte són la Universitat Oberta de Catalunya (Barcelona); el Research Centre for Multilingualism (Katholieke Universiteit Brussel, Brussel·les); el Centre for European Research, (País de Gal·les); the Institute of Ethnic Studies (Institut za Narodnostna Vprasanja, Ljubljana, Eslovènia); l'International Centre for the Study of Plurilingualism (Centro Internazionale sul Plurilinguismo, Università degli Studi di Udine, Itàlia) i el consultor independent Dónall Ó'Riagáin, d'Irlanda.

¹⁴ Podeu trobar la informació sobre cada comunitat lingüística i accedir a l'estudi complet a: http://ec.europa.eu/education/policies/lang/languages/langmin/euromosaic/index_en.html

FIGURA 1. Exemple del contingut que es pot trobar al web d'ADUM (www.adum.info)

Aquest web és consultable en francès, anglès i alemany, i dona accés a bases de dades de possibles socis europeus i d'experts consultors. Els visitants del web es poden afegir a la llista de possibles socis i consultors, i també hi poden trobar la informació següent:

- Un manual sobre com dissenyar una proposta de projecte.
- Informació sobre la possible utilitat de diversos programes i accions de la UE.
- Una sèrie d'estudis de cas, per tal que els grups de recerca coneguin amb quins problemes es poden trobar o les solucions que altres van aplicar a l'hora de dissenyar propostes de projectes europeus.
- Un fòrum interactiu que oferirà als usuaris del web la oportunitat de treballar junts.

2.1.3. PROJECTE CRAMLAP (Projecte de llengües celtes, regionals i minoritàries a l'estranger)

CRAMLAP¹⁵ és un altre dels resultats que ha portat el Pla d'Acció de la Comissió europea. Els socis d'aquest projecte (les universitat de Haute-Bretagne, Rennes, Maynooth, Mannheim, Oslo, Uppsala i Queen's Belfast) persegueixen un abast transnacional de les llengües regionals i minoritàries fora de les fronteres nacionals a Europa mitjançant la investigació de fons i la pedagogia en l'educació superior. El centre d'estudi del projecte són les llengües celtes a tota Europa, però el projecte també investiga l'abast d'altres llengües regionals i minoritàries.

El projecte preveu dur a terme una auditoria de fons i l'avaluació de la pràctica a tot Europa. El web inclourà els

¹⁵ Trobareu més informació del projecte a <http://www.cramlap.org>

materials per a l'ensenyament i l'aprenentatge d'aquestes llengües i un servei d'assessorament.

2.1.4. Xarxa d'oficines de planificació lingüística (network of european language planning boards)¹⁶

Aquest és un dels projectes més visibles dels finançats a través del Pla d'Acció de la Comissió. Ha comptat amb un finançament de 202.361,00 euros per part d'aquest organisme europeu (fins al desembre del 2005) i pretén posar en marxa una xarxa d'organismes oficials que promoguin l'ús de les llengües regionals o minoritàries. El projecte també materialitza la cooperació prèviament existent entre diferents oficines de política lingüística i, en aquests moments, aquesta Xarxa ja compta amb aquests membres:

- Berie foar it Fysk (Oficina de política lingüística frisona)
- Bord na Gàidhlig (Oficina de política lingüística gaèlica a Escòcia)
- Bwrdd yr Gymraeg (Oficina de la llengua gal·lesa)
- Secretaría Xeral de Política Lingüística da Xunta de Galicia (Secretaria general de política lingüística de la Xunta de Galicia)
- Foras na Gaeilge (Oficina de política lingüística per al gaèlic irlandès)
- Hizkuntza Politikarako Sailburuordetza Eusko Jaularitzaren (Secretaria de política lingüística del Govern basc)
- Secretaria General de Política Lingüística de la Generalitat de Catalunya
- Svenska Finlands folkting (Oficina per al suec a Finlàndia)

Les activitats més importants d'aquesta xarxa són la recerca i les

¹⁶ Més informació a:
<http://www.languageplanning.eu/>

sessions de treball sobre la transmissió de la llengua a través de la família, les TIC i les llengües minoritàries, el màrqueting lingüístic, els programes d'immersió i l'educació trilingüe.

3. PROPOSTA DE LA COMISSIÓ EUROPEA (2007-2013)

El 14 de juliol de 2004, la Comissió adoptà una proposta relativa a la pròxima generació de programes de la UE en l'àmbit de l'aprenentatge permanent. El nou programa integrat d'acció en aquest àmbit permanent es compon de programes sectorials dedicats a l'educació escolar (Comenius), l'ensenyament superior (Erasmus), la formació professional (Leonardo da Vinci) i l'educació d'adults (Grundtvig). La proposta es completa amb mesures transversals i un programa addicional, el Jean Monnet, sobre la integració europea. Segons la pròpia Comissió¹⁷, l'objectiu del nou programa és contribuir a l'aprenentatge permanent, la cooperació i la mobilitat entre els sistemes d'ensenyament i formació de la UE. A més, i tenint en compte la Comunicació sobre el multilingüisme que la Comissió va fer pública el desembre de 2005, les llengües regionals o minoritàries podrien optar a finançament en el marc del Programa d'Aprenentatge Permanent 2007-2013.

¹⁷ A la Conferència sobre ensenyament i les llengües regionals o minoritàries, la Comissió va presentar la nova generació de programes i accions, conjuntament amb el seu finançament global (2007-2013):
http://ec.europa.eu/education/policies/lang/languages/langmin/conference_en.html

TAULA 2. Programa Aprenentatge Permanent 2007-2013

| Programa integrat | | | |
|---|--|---|--|
| Comenius Ensenyament escolar | Erasmus Ensenyament superior i formació especialitzada | Leonardo da Vinci Formació professional | Grundtvig Ensenyament d'adults |
| Programa transversal 4 activitats principals – Desenvolupament de polítiques, aprenentatge de llengües, TIC, difusió informació | | | |
| Programa Jean Monnet Activitats principals – Acció Jean Monnet, institucions europees i associacions | | | |

Font: Elaboració pròpia

Ara bé, què implica tot això? Una de les novetats de la darrera generació de programes és que ja no hi haurà l'Acció Lingua (que durant el 2000-2006 quedava recollida a Sòcrates). Pel que fa als programes sectorials (Comenius, Erasmus, Leonardo da Vinci i Grundtvig) es podran presentar projectes que incloguin les llengües regionals o minoritàries (òbviament sempre i quan el projecte estigui totalment vinculat amb el sector concret del programa). Per tant, en un principi, aquestes llengües són susceptibles de rebre finançament. És cert, però, que s'haurà de veure a la pràctica, i en el transcurs del període 2007-2013, quins projectes relatius a llengües minoritàries són finalment finançats.

A través dels programes transversals, destinats també a promoure l'aprenentatge de llengües, les TIC, i la difusió d'informació sobre les llengües europees i sobre la diversitat lingüística es podran presentar projectes o fins i tot finançar xarxes que fomentin el coneixement sobre la diversitat lingüística a Europa. És aquí on projectes o xarxes com les presentades en aquest article podrien trobar les seves línies de finançament. Ara bé, els programes transversals no exclouen les llengües oficials; per tant, llengües com el català o

el gal·lès hauran de competir amb l'anglès o l'alemany (per donar algun exemple).

Veiem, així, que la política que s'aplicarà es podria definir com a *mainstream*, en la qual totes les llengües són elegibles. Això pot comportar certa inferioritat als projectes encaminats a difondre i defensar una veritable diversitat lingüística a Europa, els quals hauran de competir amb institucions que, a més, tenen un suport en l'àmbit estatal com el British Council o el Goethe-Institut.

L'altra qüestió és la del finançament: la proposta inicial de la Comissió es situava en els tretze mil sis-cents vint milions d'euros, però el desembre del 2005, i després de les negociacions del Consell, la xifra es va retallar i va passar a uns cinc mil milions d'euros. Més tard, l'abril del 2006, la important retallada en el pressupost per als nous programes va fer que el Parlament Europeu, Comissió i Consell tornessin a modificar la xifra i es situessin en set mil milions d'euros.

Per últim, l'estabilitat d'aquest programa també està subjecte als acords interinstitucionals: Parlament Europeu i Consell hauran de posar-se d'acord o esmenar la proposta de la Comissió, si ho consideren oportú. Per ara, es preveu que hi pot haver un acord polític en el si del Consell (això es podria produir durant el

mes de juny o juliol d'enguany). D'altra banda, el Parlament també hi haurà de dir la seva (es preveu que això succeeixi a partir del mes d'octubre d'enguany). I, finalment, si els dos òrgans es posen d'acord, el Programa d'Aprenentatge Permanent 2007-2013 s'adoptarà a finals del proper desembre. A partir d'aleshores, serà la Comissió qui haurà de posar la maquinària en marxa per llançar totes les propostes de contingut i fer-ne públiques les convocatòries.

4. CONCLUSIÓ

En definitiva, i com explicàvem al principi, la política lingüística de la Unió Europea és poc definida. Podríem dir, per tant, que es tracta d'una política lingüística basada en accions puntuals que permeten en alguns casos difondre el coneixement i el respecte de llengües minoritàries com el català.

Malgrat això, l'autoritat real i la voluntat d'aplicar una veritable política lingüística resideix encara en els 25 estats membres de la UE. Si no hi ha una determinació comuna de concreció i explicitació d'una política lingüística europea que vagi més enllà del respecte cap a les llengües en general, no hi haurà una oportunitat real per a les llengües regionals o minoritàries. Potser cal recordar a les institucions europees i estatals que aquestes llengües són parlades per uns 40 milions d'europaus i que hi ha més de 60 comunitats lingüístiques diferents a Europa. Potser ja seria hora que comencessin, doncs, a pensar en tots nosaltres.

5. BIBLIOGRAFIA

L'Aménagement linguistique dans le monde
<<http://www.tlfq.ulaval.ca/axl/europe/europeacc.htm>>.
Ethnologue: languages of the world
<<http://www.ethnologue.com/web.asp>>.

EUROMOSAIC
<<http://www.uoc.edu/euromosaic/>>.
European Centre for minority issues
<<http://www.ecmi.de/>>.
Foundation for Endangered Languages
<<http://www.ogmios.org/home.htm>>.
Organization for the European Minorities
<<http://www.eurominority.org/version/en/cartes-etats.asp>>.
Unesco Red Book On Endangered Languages: Europe
<http://www.helsinki.fi/~tasalmin/europe_index.html#country>.
FEASIBILITY STUDY ON THE SETTING UP OF A EUROPEAN AGENCY FOR THE LANGUAGE DIVERSITY:
<http://europe.eu.int/comm/education/policies/lang/doc/linguistic_diversity_study_en.pdf>.
Xarxa Mercator: <www.mercator-central.org>.
EBLUL: <www.eblul.org>.
Eurolang: <www.eurolang.net>.
Projecte ADUM: <www.adum.info>.
Web d'Europa: <<http://europa.eu.int/>>.
Consell d'Europa: <<http://www.coe.int/>>.
Comissió Europea: <<http://ec.europa.eu/>>.
PROJECTE CRAMLAP (Projecte de llengües celtes, regionals i minoritàries a l'estranger): <<http://www.cramlap.org>>.
Conferència de la Comissió Europea sobre ensenyament i les llengües regionals o minoritàries:
<http://ec.europa.eu/education/policies/lang/languages/langmin/conference_en.html>.
XARXA D'OFICINES DE PLANIFICACIÓ LINGÜÍSTICA (Network of European Language Planning Boards):
<<http://www.languageplanning.eu/>>.
Lingua products
<http://ec.europa.eu/education/programme/socrates/lingua/products/2005_es.pdf>.
Pla d'acció per promoure l'aprenentatge de llengües i la diversitat lingüística

<http://ec.europa.eu/education/policies/language/policy/index_es.html>.

Nou portal web de llengües de la Comissió Europea

<<http://europa.eu.int/languages/>>.

Eurobaròmetre 2006

<http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/ebs/ebs_243_en.pdf>.

STRUBELL, M. (coord.). (2001). Lesser Used Languages in States Applying for EU Membership (Cyprus, Czech Republic, Estonia, Hungary, Poland and Slovenia). Summary. Education & Culture Series. EDUC 106A EN. Directorate General for Research, European Parliament. Strasbourg. <http://www.europarl.eu.int/workingpapers/educ/pdf/106a_en.pdf & http://cv.uoc.es/~grc0_003638_web/106a_en.pdf>.

Ex-post evaluation of activities in the field of regional and minority Languages 1998-2002: <<http://ec.europa.eu/education/policies/language/languages/langmin/files/reporteval.pdf>>.